

Ophalen van woorden uit het lexicon bij mensen met afasie: een informatie theoretische benadering.

Gepubliceerd: 29-09-2009 Laatst bijgewerkt: 04-05-2024

DoelIn dit onderzoek bekijken we of mensen met afasie een gereduceerde verwerkingscapaciteit hebben. We zullen onderzoeken of complexiteit van woorden uitgedrukt in informatie-theoretische waarden een verklaring kan geven voor de onevenredige...

Ethische beoordeling	Afgewezen
Status	Zal niet starten
Type aandoening	Overige aandoening
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON33277

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Ophalen van woorden uit het lexicon in afatische patienten

Aandoening

- Overige aandoening

Synoniemen aandoening

afasie, taalstoornis door stroke

Aandoening

afasie door CVA

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universiteit Utrecht

Overige ondersteuning: Ministerie van OC&W

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: afasie, informatie theorie, vervoegingen, werkwoorden

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

Reactie tijd en error rate in de 3 experimenten.

Secundaire uitkomstmaten

niet van toepassing

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Ophalen van woorden uit het lexicon bij mensen met afasie: een informatie theoretische benadering.

E. van Ewijk, MSc (Universiteit Utrecht)

Achtergrond

Woordvindingsproblemen is één van de meest voorkomende en frustrerende elementen van afasie. De laatste dertig jaar is er veel onderzoek gedaan naar welke (categorieën) woorden problematisch zijn voor mensen met verschillende vormen van afasie. Voor mensen met Broca's aphasie blijkt dat (naast functionele categorieën) ook werkwoorden lastig zijn om te produceren (Berndt et al, 1997; Kim en Thompson, 2000). Recent onderzoek laat zien dat ook Wernicke's patiënten problemen ondervinden met de productie van werkwoorden (Berndt et al, 1997; Bastiaanse en Edwards, 2004). Wanneer werkwoorden wel worden geproduceerd wordt de vervoeging vaak weggelaten (bijv. hij loop, ipv hij loopt). Interessant is vooral dat niet alle vervoegingen even moeilijk lijken te zijn. Wat nog onduidelijk is, is waarom sommige woordvormen meer problematisch zijn dan anderen. Sommige onderzoekers beweren dat de grammaticale kennis bij deze patiënten defect is (Friedmann en Grodzinsky, 1997), terwijl anderen beweren dat afasie leidt tot een gereduceerde verwerkingscapaciteit en dat daardoor bepaalde woorden of constructies moeilijker te produceren zijn dan anderen.

Recent onderzoek naar gezonde mensen heeft laten zien dat complexiteit van woorden en woordfamilies een belangrijke rol spelen bij de verwerkingstijd van woorden (Moscose del Prado Martin, Kostic en Baayen, 2004). Dit onderzoek maakt gebruik van statistische maten uit de informatietheorie om woorden een complexiteitswaarde te geven. Zo heeft ieder vervoegde werkwoordsvorm een eigen complexiteitswaarde. Hoe hoger de waarde, hoe langer mensen nodig hebben voor de verwerking. Bij gezonde mensen leiden hoge complexiteitswaarden wellicht tot iets langere verwerkingstijden, maar de capaciteit van het gezonde brein is meer dan voldoende om zelf woorden met de hoogste waarden foutloos te verwerken. Als afasiepatiënten een gereduceerde verwerkingscapaciteit hebben, dan zou dit er toe kunnen leiden dat ze problemen ondervinden met de productie van woorden met relatief hoge complexiteitswaarde.

Doel van het onderzoek

Doel

In dit onderzoek bekijken we of mensen met afasie een gereduceerde verwerkingscapaciteit hebben. We zullen onderzoeken of complexiteit van woorden uitgedrukt in informatie-theoretische waarden een verklaring kan geven voor de onevenredige verdeling van problemen met de productie van werkwoordsvormen bij patiënten met afasie. Daarnaast zullen we met behulp van een visuele zoektaak bekijken of deze gereduceerde verwerkingscapaciteit wellicht ook in andere cognitieve domeinen zichtbaar is.

Onderzoekopzet

Studieopzet

De proefpersonen worden onderworpen aan 3 experimenten. Luisterexperiment 1 betreft een lexicale decisie-experiment waarbij de luisteraar steeds van een auditief aangeboden stimulus moet aangeven of het een bestaand woord is of niet. In experiment 2 worden de deelnemers gevraagd een aantal foto's van werkwoorden te benoemen. Experiment 3 betreft een niet-talig experiment, waarin de proefpersonen gevraagd worden een plaatje te bekijken en aan te geven of een vooraf afgesproken target aanwezig is in het plaatje of niet. Alle auditieve geluiden voor de testen zullen vanaf een computer gespeeld worden over een koptelefoon; het knoppenkastje voor het lexicale decisie-experiment is ook verbonden aan een draagbare computer. De hele testopstelling is daardoor mobiel en de testen kunnen in elke rustige ruimte worden uitgevoerd.

Inschatting van belasting en risico

Omschrijving risico en belasting voor proefpersonen

Er is geen risico voor de patiënten. De belasting is alleen cognitief van aard en bestaat uit twee maal 60 minuten deelname aan het experiment (verspreid over 2 dagen binnen twee weken).

Eindpunten

Uiteindelijk krijgen we door deze experimenten inzicht in de vraag of complexiteit van woorden in het lexicon een (belangrijke) rol spelen bij de problematiek van patiënten om deze woorden te produceren. Dit zal ons meer vertellen over de theoretische aspecten van afasie, maar deze kennis zou ook gebruikt kunnen worden voor klinische doeleinden.

Contactpersonen

Publiek

Universiteit Utrecht

Janskerkhof 13
3512 BL
Nederland

Wetenschappelijk

Universiteit Utrecht

Janskerkhof 13
3512 BL
Nederland

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)
65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen

(Inclusiecriteria)

- A Patiënten die een CVA hebben gehad in de linkerhemisfeer
- B Ouder dan 18 jaar en wilsbekwaam
- C Taalgestoord als gevolg van CVA
- D Ten minste drie maanden post-onset
- E Normaal gehoor
- F moedertaalsprekers van het Nederlands (regionaal accent is toegestaan)
- G rechtshandig

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

- Uitsluitingscriteria (afasiepopulatie)
- A Spraakstoornis al voor het hersenletsel
 - B Ernstige aandachtsproblemen
 - C Globale afasie
 - D Ouder dan 75 jaar

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen
Onderzoeksmodel:	Anders
Toewijzing:	Niet-gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Actieve controle groep
Doel:	Anders

Deelname

Nederland	
Status:	Zal niet starten
Aantal proefpersonen:	36
Type:	Verwachte startdatum

Ethische beoordeling

Afgewezen

Datum: 29-09-2009

Soort: Eerste indiening

Toetsingscommissie: METC Universitair Medisch Centrum Utrecht (Utrecht)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL27935.041.09